

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**

NOTEIKUMI
par Latvijas Universitātes
Doktorantūras skolām

**Pielikums
APSTIPRINĀTS**
27.04.2009.
Senāta sēdē,
lēmums Nr. 239

Ar grozījumiem, kas izdarīti līdz 02.07.2018.

Grozījumi: LU Senāta 24.05.2010. lēmums Nr. 383

LU Senāta 02.07.2018. lēmums Nr. 235

1. Doktorantūras skolu darbības mērķi un uzdevumi

- 1.1. Doktorantūras skolas (turpmāk – Skolas) ir projekti daudzdisciplināru, tēmas orientētu doktora studiju programmu īstenošanai, izmantojot šim nolūkam paredzētu mērķfinansējumu. Skolas piedalās arī maģistra studiju programmu īstenošanā, ja šo studiju galvenais uzdevums ir sagatavot turpmākai doktora grāda iegūšanai.
- 1.2. Skolu darbības mērķis ir paaugstināt Latvijas Universitātes (turpmāk – Universitāte) zinātniskās darbības kvalitāti un efektivitāti.
- 1.3. Skolu darbības uzdevumi ir:
 - 1.3.1. formulēt sabiedrības attīstībai nozīmīgas un teorētiski aktuālas tēmas un risināt tās vairāku nozaru vai apakšnozaru doktorantu un zinātnieku sadarbībā;
 - 1.3.2. koncentrēt mērķfinansējumu doktora un ar tām saistīto maģistra studiju īstenošanai vadošajos Universitātes zinātniskajos centros;
 - 1.3.3. veicināt sadarbību doktora studiju īstenošanai starp dažādu Universitātes struktūrvienību un zinātnisko institūtu-aģentūru zinātnieku grupām;
 - 1.3.4. veicināt sadarbību doktora studiju īstenošanai starp Universitāti un ārpus Universitātes esošajām zinātniskajām institūcijām;
 - 1.3.5. piesaistīt ievērojamus ārvalstu zinātniekus doktora studiju īstenošanai Universitātē;
 - 1.3.6. sekmēt jaunu inovatīvu metožu izmantošanu doktora studiju strukturēšanā un īstenošanā;
 - 1.3.7. efektīvi izmantot doktora studijām paredzēto mērķfinansējumu;
 - 1.3.8. nodrošināt Skolu darbības atbilstību doktora un maģistra studiju programmu uzņemšanas, studiju plānu īstenošanas un kvalifikācijas piešķiršanas prasībām.
- 1.4. Skolu izveidi un darbību pārrauga rektora norīkota Universitātes amatpersona.
- 1.5. Skolu izveidi un darbību administrē Universitātes Studiju departaments (turpmāk – SD).

(LU Senāta 02.07.2018. lēmuma Nr. 235 redakcijā)

2. Skolu izveide

- 2.1. Skolas veido ar nosacījumu, ka katrā no tām piedalās vismaz divas doktora studiju programmas. Katra doktora studiju programma var piedalīties vairāku Skolu izveidē.
- 2.2. Skolas veido uz četriem gadiem ar tiesībām pagarināt to darbības termiņu atkārtoti, bet Skolas darbības kopējais termiņš nepārsniedz 12 gadus. Pamatojoties uz Skolas pieteikumu, termiņa pagarinājumu apstiprina ar Universitātes rīkojumu ar nosacījumu, ja saņemts pozitīvs Universitātes akadēmisko konsultatīvo padomju (turpmāk – Konsultatīvās padomes) atzinums un Universitātes vadības atbalsts.
- 2.3. Skolas izveidi var ierosināt Universitātē strādājošie zinātnieki. Skolu veido pēc iesaistīto doktorantūras nozaru padomju priekšsēdētāju vai, sadarbojoties ar citvalstu universitātēm, atbilstošas funkcijas pildoša akadēmiskā personāla apstiprināta pieteikuma, kas satur informāciju par:
 - 2.3.1. Skolas nosaukumu un mērķiem;
 - 2.3.2. tās darbības programmu;
 - 2.3.3. iesaistītajām struktūrvienībām;
 - 2.3.4. plānoto personālu.
- 2.4. SD veic pieteikuma administratīvās atbilstības kontroli, un Universitātes atbildīgā amatpersona nosaka Konsultatīvo padomi Skolas pieteikuma vērtēšanai. Pieteikuma administratīvās neatbilstības gadījumā to atdod iesniedzējam nepilnību novēršanai.
- 2.5. Konsultatīvā padome viena mēneša laikā pēc iesniegto dokumentu saņemšanas no SD izvērtē un sniedz Universitātes vadībai atzinumu par Skolas izveidošanas mērķtiecību, ņemot vērā šādus kritērijus:
 - 2.5.1. tēmas zinātniskā un praktiskā nozīmība;
 - 2.5.2. novitāte un daudzdisciplināritāte;
 - 2.5.3. sadarbības iespējas Universitātē un ārpus Universitātes;
 - 2.5.4. sadarbības rezultātā pievienotā vērtība;
 - 2.5.5. Skolas vadības padomes kandidātu kvalifikācija.
- 2.6. Ja veidojas konkurss uz Skolu izveidei pieejamajiem līdzekļiem un pārējie vērtēšanas rezultāti ir vienādi, priekšroka tiek dota projektiem, kur piedalās doktora studiju programmas no dažādām izglītības tematiskajām jomām¹.
- 2.7. Par Skolas izveidi tiek izdots LU rīkojums.
(LU Senāta 02.07.2018. lēmuma Nr. 235 redakcijā)

¹ Latvijas Republikas izglītības klasifikācija, Izglītības un zinātnes ministrijas 2004.gada 11.maija rīkojums Nr. 287, ceturtais koda elements, 25 izglītības tematiskās jomas

3. Skolu struktūra un sastāvs

- 3.1. Skolas struktūru veido Skolas vadības padome (turpmāk – Vadības padome), tās priekšsēdētājs (turpmāk – Priekšsēdētājs), tehniskais sekretārs un Skolas projekta īstenošanā iesaistītais personāls.
- 3.2. Skolas projekta īstenošanā var būt iesaistīts:
 - 3.2.1. Universitātes personāls, tai skaitā doktora un maģistra studiju programmās studējošie un viņu vadītāji, un doktora zinātniskā grāda pretendenti;
 - 3.2.2. citu universitāšu doktora un maģistra studiju programmās studējošie, doktora zinātniskā grāda pretendenti un viņu vadītāji;
 - 3.2.3. citās zinātniskajās institūcijās strādājošie zinātnieki.
- 3.3. Pamatojoties uz Universitātes rektora norīkotās amatpersonas priekšlikumu, katras Skolas Vadības padomi un tās Priekšsēdētāju uz četriem gadiem apstiprina ar Universitātes rīkojumu. Beidzoties četrus gadu termiņam, pilnvaras var tikt pagarinātas vēl uz četriem gadiem.
- 3.4. Laikā, kad Priekšsēdētājs nevar pildīt savus pienākumus, tos veic vietnieks, kuru Priekšsēdētājs norīko no Vadības padomes dalībniekiem.
- 3.5. Universitātes personāls Skolā var iesaistīties, ja tam neiebilst atbilstošās struktūrvienības vadītājs.
- 3.6. Skola savu uzdevumu īstenošanai sadarbojas ar:
 - 3.6.1. Universitātes doktorantūras nozaru padomēm (noteiktos gadījumos arī ar maģistra studiju programmu padomēm) un Universitātes pamatstruktūrvienībām;
 - 3.6.2. ārpus Universitātes esošajām zinātniskajām institūcijām, ar kurām Universitāte noslēgusi sadarbības līgumus vai vienošanās protokolus un kurās savos darbos plānotos pētījumus veic Universitātes maģistranti un doktoranti;
 - 3.6.3. piesaistītā mērķfinansējuma pārvaldītājiem, piemēram, Eiropas Savienības (turpmāk – ES) struktūrfondu (turpmāk – SF) projektu administrāciju.

(LU Senāta 24.05.2010. lēmuma Nr. 383 redakcijā)

4. Skolu pārvalde

- 4.1. Vadības padomes sastāvu veido vismaz seši zinātnieki ar pieredzi zinātniskā darba vadīšanā universitātēs vai zinātniskajās institūcijās, no kuriem ne vairāk kā divas trešdaļas ir Universitātes zinātnieki, vismaz viens – starptautiskajā akadēmiskajā apritē pazīstams ārzemju zinātnisko institūciju pārstāvis un vismaz viens pārstāvis no zinātniskajām vai sociālo partneru institūcijām ārpus Universitātes.
- 4.2. Vadības padome:
 - 4.2.1. formulē Skolas zinātniskās darbības tēmu un plāno tās darbību;
 - 4.2.2. saskaņo Skolas darbību ar doktora un maģistra studiju programmu prasībām;
 - 4.2.3. saskaņojot ar mērķfinansējuma pārvaldītājiem, iesniedz pieteikumu SD par studentu uzņemšanu;

- 4.2.4. vērtē pretendentu zinātnisko tēmu pieteikumus atbilstoši mērķfinansējuma devēja nosacījumiem;
 - 4.2.5. organizē Skolas darbā iesaistīto doktorantu, maģistrantu un doktora zinātniskā grāda pretendentu zinātnisko darbu, tai skaitā arī studiju periodus ārzemēs;
 - 4.2.6. vismaz divas reizes gadā organizē Skolā iesaistīto doktorantu, maģistrantu un doktora zinātniskā grāda pretendentu kolokvijus;
 - 4.2.7. vismaz reizi semestrī organizē Skolas darbības virzienam atbilstošos teorētiskos vai praktiskos seminārus;
 - 4.2.8. pēc vajadzības, bet ne retāk kā organizējamo kolokviju reizēs, rīko sēdes, kurās apspriež Skolas darbības saturiskos un organizatoriskos jautājumus;
 - 4.2.9. informē fakultāšu domes, nozaru doktorantūras padomes un maģistra studiju programmu padomes par Skolas darbību un studējošo darba rezultātiem;
 - 4.2.10. rekomendē aizstāvēšanai Skolās iesaistīto doktorantu, maģistrantu un doktora zinātniskā grāda pretendentu darbus vai dod pamatotus atteikumus šādu rekomendāciju sniegšanai;
 - 4.2.11. popularizē Skolas darbu un tā rezultātus.
- 4.3. Vadības padomei ir tiesības:
- 4.3.1. Universitātē noteiktā kārtībā plānot Skolai piešķirtā mērķfinansējuma izlietojumu;
 - 4.3.2. pieprasīt un saņemt Skolas darbībai nepieciešamo informāciju;
 - 4.3.3. aicināt uz Skolas semināriem un kolokvijiem Universitātes un citu zinātnisko institūciju personālu;
 - 4.3.4. nepieciešamības gadījumā pieaicināt ekspertus;
 - 4.3.5. ierosināt un virzīt jautājumus par Skolas darbību izskatīšanai Universitātes vadībai.
- 4.4. Skolas Vadības padome ir lemttiesīga, ja sēdē vai kolokvijā piedalās ne mazāk kā puse Vadības padomes locekļu, no kuriem vismaz viens ir ārvalstu vai sociālā partnera institūcijas pārstāvis, kā arī Priekšsēdētājs vai viņa norīkotais vietnieks.
- 4.5. Skolas Vadības padome pieņem lēmumus, atklāti balsojot. Ja balsu skaita sadalījums ir vienāds, izšķirošā ir Priekšsēdētāja balss.
- 4.6. Skolas Vadības padome var veidot komisijas vai pieaicināt ekspertus izskatāmo jautājumu padziļinātai izpētei. Komisiju sastāvā var iekļaut Vadības padomes locekļus un pieaicinātus ekspertus. Komisijas sastāvu un darba uzdevumu vai ekspertus un to darba uzdevumus apstiprina Vadības padomes Priekšsēdētājs. Komisija darbojas sava priekšsēdētāja vadībā. Komisijas lēmumus iesniedz tālākai izskatīšanai Vadības padomē. Pieaicinātie eksperti iesniedz ziņojumu par darbu komisijas priekšsēdētājam, kurš par to ziņo Vadības padomei.
- 4.7. Skolas Vadības padomes Priekšsēdētājs:
- 4.7.1. bez īpaša pilnvarojuma pārstāv Skolas Vadības padomi Universitātē, tās struktūrvienībās un citās institūcijās;
 - 4.7.2. organizē Skolas un Vadības padomes darbu.

4.8. Priekšsēdētājam ir tiesības:

- 4.8.1. ierosināt jautājumu izskatīšanu Skolas Vadības padomes sēdēs un kolokvijos;
- 4.8.2. izvēlēties jautājumu izskatīšanai piemērotāko darbības formu;
- 4.8.3. iesniegt Universitātes akadēmiskās attīstības projektu pieteikumus konkrētu Skolas kompetencē esošu jautājumu risināšanai;
- 4.8.4. Universitātē noteiktajā kārtībā lemt par Skolai pieejamā finansējuma izlietojumu.

4.9. Skolas tehniskais sekretārs:

- 4.9.1. uzskaita un dokumentē Skolas darbu Universitātē noteiktajā kārtībā;
- 4.9.2. organizē Skolas pasākumus;
- 4.9.3. Priekšsēdētāja uzdevumā sasauc Vadības padomes sanāksmes (sēdes vai kolokvijos), par to vismaz vienu mēnesi iepriekš paziņojot Vadības padomes dalībniekiem pa elektronisko pastu;
- 4.9.4. vismaz vienu nedēļu pirms noteiktā sanāksmes datuma izsūta Vadības padomes dalībniekiem sēdē vai kolokvijā izskatāmos materiālus;
- 4.9.5. izplata ziņojumus par semināru organizēšanu un semināru darba plānu;
- 4.9.6. izplata informācijas materiālus par Skolas darbību;
- 4.9.7. sadarbojas ar ES SF finansējumu vai citu mērķfinansējumu administrējošo Universitātes struktūrvienību finansējuma uzskaites jautājumos.

4.10. Skolā iesaistīto doktorantu, maģistrantu un doktora zinātniskā grāda pretendentu darbu vadītājus (turpmāk – Darba vadītājs) apstiprina studiju programmu noteiktajā kārtībā.

4.11. Skolā iesaistītie Darbu vadītāji:

- 4.11.1. nodrošina studiju darbu plānošanu, konsultācijas, palīdzību un citus zinātniskajam darbam nepieciešamos priekšnosacījumus;
- 4.11.2. pēc Vadības padomes aicinājuma piedalās Vadības padomes sēdēs;
- 4.11.3. pilda mērķfinansējuma devēja nosacījumus;
- 4.11.4. saņem mērķfinansējuma devēja atalgojumu, ja tas paredzēts;
- 4.11.5. ja nepieciešams, pilda Vadības padomes ekspertu funkcijas. Darba vadītājs var būt Vadības padomes sastāvā vai arī tās Priekšsēdētājs.

4.12. Skolā tiek iesaistīti Universitātes vai citu augstskolu doktoranti un maģistranti, kas ir imatrikulēti akreditētās vai citādi valstiski atzītās doktora vai maģistra studiju programmās, kā arī doktora zinātniskā grāda pretendenti pēc viņu pieteikuma izskatīšanas, ja:

- 4.12.1. atbilstošo doktora vai maģistra studiju programmu direktori ir informēti un neiebilst pret studentu darbību Skolā;
- 4.12.2. Vadības padome kolokvijā, kas var notikt kā pirms, tā arī pēc iestājpārbaudījumiem studiju programmā, ir pozitīvi novērtējusi doktora, maģistra vai doktora zinātniskā grāda pretendenta darba zinātniskās tēmas pieteikumu;
- 4.12.3. pieteikumus iesniegušie studenti (turpmāk – Pretendenti) pēc mērķfinansējuma administratora vērtējuma atbilst Skolas mērķfinansējuma devēja nosacījumiem;
- 4.12.4. saņemta Darba vadītāja piekrišana;

- 4.12.5. Skolai ir nepieciešamais mērķfinansējums. Ja veidojas konkurss uz studiju vietām, Pretendentu atlase notiek finansējuma devēja noteiktā kārtībā.
- 4.13. Skolā var iesaistīties kā Pretendenti, kas uzsāk studijas attiecīgajā doktora vai maģistra studiju programmā, tā arī vēlākajos programmu posmos studējošie. Ja Skolas Vadības padome pozitīvi novērtē Pretendenta zinātniskās tēmas pieteikumu, bet viņš netiek uzņemts atbilstošajā studiju programmā, Pretendenta iesaistīšana Skolā tiek atlikta līdz uzņemšanai programmā.
- 4.14. Skolā iesaistītie studenti:
- 4.14.1. apgūst programmas pamatkursus tajā programmā, kurā tie ir imatrikulēti;
 - 4.14.2. saskaņojot ar Darba vadītāju un nozares doktorantūras padomes vadītāju (maģistra studiju programmas direktoru), apgūst programmas izvēles kursus pēc Vadības padomes norādījuma;
 - 4.14.3. izstrādā zinātnisko darbu tajā struktūrvienībā vai institūcijā, kurā strādā Darba vadītājs;
 - 4.14.4. piedalās kolokvijos, semināros un citos Skolas organizētajos pasākumos;
 - 4.14.5. pilda studiju plānā paredzētās saistības;
 - 4.14.6. pilda mērķfinansējuma devēja nosacījumus;
 - 4.14.7. saņem mērķfinansējuma devēja stipendiju, ja tāda ir paredzēta.
- 4.15. Skolas Vadības padomes Priekšsēdētāja un dalībnieku pilnvaras var pārtraukt pirms noteiktā termiņa, ja:
- 4.15.1. to pieprasa pats Priekšsēdētājs vai dalībnieks;
 - 4.15.2. pēc Vadības padomes dalībnieka pamatota ierosinājuma, ko atbalsta vismaz puse Vadības padomes dalībnieku;
 - 4.15.3. Vadības padomes dalībnieka objektīvas nespējas gadījumā turpināt pildīt pienākumus.
- 4.16. Studentu līdzdalības pārtraukšanu Skolas projektā ierosina:
- 4.16.1. Skolas kolokvija rezultātā ar Vadības padomes lēmumu, ja students nav izpildījis paredzētās saistības;
 - 4.16.2. pēc studenta priekšlikuma un Vadības padomes atzinuma, ja students objektīvu apstākļu dēļ nespēj pildīt saistības.
- 4.17. Par studenta iesaistīšanos un dalības pārtraukšanu Skolā pēc Vadības padomes atzinuma tiek izdots Universitātes rīkojums. Ja Skolā iesaistītajam studentam paredzēts mērķfinansējums, rīkojuma izdošana tiek saskaņota ar mērķfinansējuma administrējošo struktūrvienību Universitātes un finansējuma devēja noteiktā kārtībā. Ja students pārtrauc darbību Skolā pirms plānotā termiņa, Skolas Vadības padomes Priekšsēdētājs nodrošina, lai Skolā tiktu iesaistīts cits dalībnieks un būtu saglabātas par projekta līdzekļiem iegādātās materiālās vērtības.
- 4.18. Skolas darbībai nepieciešamo reglamentāciju (veidlapas, dokumentāciju, lietvedību utt.) apstiprina ar Universitātes atbildīgās amatpersonas rīkojumu.

(LU Senāta 24.05.2010. lēmuma Nr. 383 redakcijā)

5. Skolu darbība

- 5.1. Skolu darbības formas ir Vadības padomes sēdes, kolokviji un semināri.
- 5.2. Skolas darbības organizēšanai Priekšsēdētājs sasauca Vadības padomes sēdes. Vadības padomes sēžu dienaskārtību veido Priekšsēdētājs. Vadības padomes sēdēs izskata:
 - 5.2.1. Skolas zinātniskās darbības tematikas jautājumus;
 - 5.2.2. jautājumus par sadarbību ar nozaru doktora un maģistra studiju programmām;
 - 5.2.3. Skolas finanšu izmantošanas plānus;
 - 5.2.4. jautājumus par jaunu dalībnieku iesaistīšanu Vadības padomes darbā un partnerinstitūciju uzaicināšanu Skolas pētījumu īstenošanā;
 - 5.2.5. priekšlikumus Universitātes vadībai un struktūrvienību administrācijai par Skolas darbības nodrošinājumu;
 - 5.2.6. citus ar Skolu darbību saistītos jautājumus.
- 5.3. Vadības padome saskaņā ar Skolu darbības programmu un pētījumu tematiku organizē doktorantu, maģistrantu un doktora zinātniskā grāda pretendentu kolokvijus par zinātniskā darba plāniem un rezultātiem. Kolokvijos piedalās Vadības padome un pieaicinātais personāls, kas ir iesaistīts Skolas darbā. Kolokvijus protokolē. Kolokvija dalībniekam ir tiesības pievienot protokolam sava viedokļa izklāstu, ja tas atšķiras no Vadības padomes pieņemtā lēmuma.
- 5.4. Kolokvijos:
 - 5.4.1. izskata Pretendentu pieteikumus un notiek pārrunas par iesaistīšanos Skolas darbā;
 - 5.4.2. izskata un apstiprina studējošo zinātniskā darba plānus;
 - 5.4.3. analizē studējošu ziņojumus, vērtē viņu darba rezultātus un pētījumu projekta attīstību;
 - 5.4.4. apspriež un lemj par studentu publikāciju projektu iesniegšanu publicēšanai;
 - 5.4.5. rekomendē nozares doktorantūras padomēm studējošo darba periodu atzīšanu ārpus Universitātes;
 - 5.4.6. izstrādā ieteikumus par Skolas finansējuma administrēšanu;
 - 5.4.7. pieņem lēmumus par studējošo darbu virzīšanu aizstāvēšanai un plānotās kvalifikācijas iegūšanai.
- 5.5. Vadības padome saskaņā ar Skolas darbības programmu un pētījumu tematiku organizē teorētiskos un praktiskos seminārus. Vadības padome nosaka par katra semināra organizēšanu atbildīgo personu un ieteicamo dalībnieku loku no Skolas darbībā iesaistītā personāla. Vadības padomes pārstāvju klātbūtne semināros nav obligāta.
- 5.6. Semināri tiek organizēti:
 - 5.6.1. zinātnisko teoriju analīzei;
 - 5.6.2. zinātnisko metožu apguvei;
 - 5.6.3. inovācijas un zināšanu pārneses iespēju identificēšanai;
 - 5.6.4. par zinātnisko darbu rezultātu publicēšanas jautājumiem.

5.7. Atbilstoši zinātniskās darbības virzieniem Skolas personāls un dalībnieki pēc pašu iniciatīvas var veidot darba grupas ar projekta izpildi saistītu problēmu risināšanai.

(LU Senāta 24.05.2010. lēmuma Nr. 383 redakcijā)

6. Skolu finansējums

6.1. Skolas finansējuma avoti ir:

6.1.1. mērķfinansējums no programmām un projektiem, piemēram, ES struktūrfondi;

6.1.2. sponsoru finansējums;

6.1.3. noteiktā kārtībā piešķirtie Universitātes budžeta līdzekļi;

6.1.4. citi ieņēmumi Universitātes noteiktajā kārtībā.

6.2. Universitātes noteiktajā kārtībā, kā arī ievērojot finansējuma devēja nosacījumus, lēmumus par Skolas finansējuma izmantošanu, pieņem Vadības padomes Priekšsēdētājs.

6.3. Finansējumu pārvalda atbilstošo funkciju pildoša Universitātes administrācijas struktūrvienība.

6.4. Vadības padomes dalībnieku, Priekšsēdētāja, tehniskā sekretāra un darba vadītāju darbs tiek apmaksāts Universitātes noteiktajā kārtībā, ievērojot mērķfinansējuma devēju nosacījumus.

7. Skolu darbības izbeigšana

7.1. Ierosināt jautājumu par Skolas darbības izbeigšanu pirms šajos noteikumos noteiktā termiņa, iesniedzot pamatotu pieteikumu Universitātes vadībai, var:

7.1.1. Vadības padome vai tās Priekšsēdētājs;

7.1.2. Universitātes atbildīgā amatpersona, kas pārrauga Skolas darbu;

7.1.3. nozares Konsultatīvā padome.

7.2. Iemesli priekšlaicīgai darbības izbeigšanai var būt:

7.2.1. neefektīva darbība;

7.2.2. nespēja darboties plānotajā kvalitātes līmenī;

7.2.3. tēmas orientācijas vai dalībnieku daudzveidības zaudēšana;

7.2.4. finanšu un uzskaites disciplīnas pārkāpumi.

7.3. Jautājumu par ierosināto Skolas likvidāciju izskata atbilstošā Konsultatīvā padome un dod rekomendējošu lēmumu Universitātes vadībai.

7.4. Lēmumu par Skolas likvidēšanu pieņem Universitātes vadība, izdodot Universitātes rīkojumu.

7.5. Jautājumus par likvidējamās Skolas saistībām pret mērķfinansējuma devēju risina Universitātes atbildīgā amatpersona, piesaistot Vadības padomes Priekšsēdētāju.